

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ МӨСЛИМ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ЯҢА
УСЫ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ СОВЕТЫНЫҢ
IV ЧАКЫРЫЛЫШ XX УТЫРЫШЫ**

КАРАР № 38

Яңа Усы авылы

«25» февраль 2021 ел

**Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл
жирлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм
карау тәртибен раслау турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 261 статьясы нигезендә, Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлеге Уставына таянып, Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлеге Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. «Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлеге» муниципаль берәмлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау тәртибен расларга.
2. Әлеге карар рәсми басылып чыкканнан соң үз көченә керә.
3. Әлеге карарны Мөслим муниципаль районының рәсми сайтында һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырып чыгарырга.
4. Әлеге карарның үтәлешен контрольдә тотуны үз өстемә алам.

Яңа Усы авыл жирлеге башлыгы

Романова Г.С.

Мөслим муниципаль районы
Яңа Усы авыл җирлеге Советының
2022 елның «25» февралендәге
38 санлы карарына кушымта

**Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл
җирлегендә инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм
карау тәртибе**

1 бүлек. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Әлеге Тәртипне җайга салу предметы

Әлеге Тәртип Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон һәм Мөслим муниципаль районы Мөслим муниципаль берәмлегенә Яңа Усы авыл җирлегендә инициатив проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау, шулай ук аларны конкурс нигезендә сайлап алу белән бәйле рәвештә барлыкка килә торган мөнәсәбәтләрне җайга сала.

Татарстан Республикасы бюджетыннан бюджетара трансфертлар исәбенә финанс ярдәме алу өчен тәкъдим ителә торган инициативалы проектларны тәкъдим итү, кертү, фикер алышу, карау һәм сайлап алу белән бәйле мөнәсәбәтләргә карата, Әгәр Татарстан Республикасы Законнда һәм (яисә) башка норматив хокукый актында башкасы каралмаган һәм алар нигезендә кабул ителгән Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл җирлеге советы карарларында башкасы каралмаган булса, әлеге тәртип нигезләмәләре кулланылмый.

1.2. Инициатив проектлар

Инициатив проект дигәндә әлеге Тәртиптә Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл җирлегендә яшәүчеләрнең Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл җирлегендә яисә аның өлешендә яшәүчеләргә өстенлекле эһәмияткә ия чараларны гамәлгә ашыру турындагы тәкъдиме җирле эһәмияткәгә мәсьәләләрне яисә җирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне хәл итү аңлашыла.

Инициатив проектта түбәндәге белешмәләр булырга тиеш:

1) Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл җирлегендә яшәүчеләр яисә аның өлеше өчен өстенлекле эһәмияткә ия проблеманы тасвирлау;

2) күрсәтелгән проблеманы хәл итү буенча тәкъдимнәрне нигезләү;

3) инициатив проектны гамәлгә ашыруның көтелгән нәтижәсен (көтелгән нәтижәләрен) тасвирлау;

4) инициатив проектны гамәлгә ашыруга кирәкле чыгымнарның алдан исәпләве;

5) инициатив проектны гамәлгә ашыруның планлаштырыла торган сроклары;

6) әлеге проектны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның планлаштырыла торган (мөмкин булган) финанс, мөлкәт һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында белешмәләр;

7) инициатив проектның планлаштырылган күләменнән тыш, әлеге акчаларны инициатив проектны гамәлгә ашыруга куллану күздә тотылган очракта, Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә бюджеты акчалары күләменә күрсәтү;

8) Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә территориясенә яисә аның чикләрендә әлеге Тәртипнең 3 статьясы нигезендә инициатив проект гамәлгә ашырылачак өлешен күрсәтү;

Инициатив проект әлеге статьяның 2 өлешендә каралган белешмәләрне үз эченә алган проектны тасвирлауны үз эченә ала, аңа инициатор карары буенча график һәм (яисә) таблица материаллары кушымта итеп бирелергә мөмкин.

1.3. Халык мәнфәгатьләрендә инициатив проектлар гамәлгә ашырыла ала торган территорияне билгеләү

Инициатив проектлар Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә халык мәнфәгатьләрендә, шулай ук түбәндәге территорияләрдәге халык мәнфәгатьләрендә гамәлгә ашырылырга мөмкин:

9) күпфатирлы йортның подъезды;

10) күпфатирлы йорт;

11) күпфатирлы йортлар һәм (яисә) торак йортлар төркеме (шул исәптән урамнар, квартал яисә планлаштыру структурасының башка элементы);

12) торак пункт;

13) торак пунктлар төркеме;

14) жирлек;

15) жирлекләр төркеме.

Жирле әһәмияттәге аерым мәсьәләләрне (жирле үзидарә органнарына бирелгән башка мәсьәләләрне) хәл итү һәм (яисә) аерым муниципаль программалар чараларын үтәү буенча инициативалы проектларны гамәлгә ашыру максатларында Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә Башкарма комитеты карары белән (шул исәптән муниципаль программаны раслау турындагы карар белән) Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә территориясен өлешлەرگә бүлү каралырга мөмкин. Мондый очракта инициативалы проектлар Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә территориясенә тиешле өлеш чикләрендә тәкъдим ителә, тикшерелә һәм гамәлгә ашырыла.

2 бүлек. Инициатив проектларны күрсәтү һәм тикшерү

2.1. Проект инициаторлары

Инициатив проектны кертү инициативасы белән түбәндәгеләр чыгыш ясау хокукына ия:

1) уналты яшькә житкән һәм Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә территориясендә яшәүче кимендә ун граждан булган инициатив төркем (алга таба – инициатив төркем);

2) территорияль ижтимагый үзидарә органнары;

3) авыл торак пункты старостасы;

4) жирле ижтимагый берләшмәләр.

Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән затлар (алга таба – проект инициаторлары):

5) инициатив проект эзерлиләр;

6) инициатив проект турында фикер алышуну оештыра яисә әлеге бүлек нигезләмәләре нигезендә инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданның фикерен ачыклау тәэмин итә;

7) инициатив проектны Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә Башкарма комитетына кертәләр;

8) инициатив проектны гамэлгә ашыруны контрольдә тотуда катнашалар;

9) әлеге Тәртиптә һәм аның нигезендә кабул ителгән Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегенең башка норматив хокукий актларында билгеләнгән башка хокукларны гамэлгә ашыралар һәм бурычларны башкаралар.

Инициатив төркем төзү һәм аның тарафыннан әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү беркетмә белән рәсмиләштерелә. Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар территорияль ижтимагый үзидарә уставы нигезендә территорияль ижтимагый үзидарә органнары булып торучы проект инициаторлары тарафыннан кабул ителә. Әлеге статьяның 2 өлешендә күрсәтелгән мәсьәләләр буенча карарлар ижтимагый берләшмәләр булып торучы проектның инициаторлары тарафыннан аларның гамэлгә кую документлары нигезендә кабул ителә.

2.2. Инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнар фикерен ачыклау

Инициатив проект инициативалы проектны гамэлгә ашыру күздә тотыла торган Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлеге халкы яки аның өлеше халкы тарафыннан хупланьрга тиеш. Проект инициаторы түбәндәге рәвешләрдә инициатив проектны хуплау мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерләрен ачыклауны оештыра:

10) гражданнар жыенында инициатив проектны карау;

11) гражданнар жыелышында яисә конференциясендә, шул исәптән территорияль ижтимагый үзидарәне гамэлгә ашыру мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышында яисә конференциясендә инициатив проектны карау;

12) гражданнардан сорашып белешү үткәрү;

13) инициатив проектны хуплап гражданнарның имзаларын жыю.

Проектның инициаторы инициатив проектка ярдәм итү мәсьәләсе буенча гражданнарның фикерләрен ачыклауның берничә төрәннән файдалану турында карар кабул итү хокукына ия.

2.3. Инициатив проектларны күрсәтү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы

Инициатив проектны күрсәтү мәсьәләләре буенча гражданнар жыелышы (алга таба - жыелыш) проект инициаторы карары белән билгеләнә һәм үткәрелә.

Жыелыш Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлеге территориясенен бер өлешендә уздырыла, аның халкы мәнфәгатьләрендә инициатив проектны гамэлгә ашыру планлаштырыла. Инициатив проектны гамэлгә ашыру тулаем Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлеге халкы мәнфәгатьләрендә планлаштырыла икән, Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлеге территориясенен төрле өлешләрендә берничә жыелыш уздырылырга мөмкин.

Жыелышта уналты яшыкә житкән тиешле территориядә яшәүчеләр катнашырга хокуклы.

2. Жыелыш үткәрелергә мөмкин:

1) көндезге формада – көн тәртибендәге мәсьәләләр буенча фикер алышу һәм тавышка куелган мәсьәләләр буенча карарлар кабул итү өчен халыкның уртак очрашу рәвешендә;

Бер жыелышта берничә инициативалы проектны карау мөмкин. Әлеге очракта жыелышны оештыру һәм үткәрү буенча хокуклар һәм бурычлар проектлар инициаторлары белән бергә гамэлгә ашырыла.

Жыелыш үткәрү, документлар әзерләү һәм жибәрү буенча чыгымнарны проект инициаторы башкара.

Мөслим районы Яңа Усы авыл җирлеге Башкарма комитеты элге проект инициаторына жылышыны үткәрүдә ярдәм итә, шул исәптән аны үткәрү өчен бушлай бина бирә. Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл җирлеге Башкарма комитеты карары белән жылышлар үткәрү өчен бирелә торган бүлмәләр исемлеге билгеләнергә мөмкин.

Жылыш тиешле территориядә яшәүче 16 яшькә җиткән халыкның гомуми санынан 50% тан артыграгын тәшкил иткән катнашучылар саны белән хокуклы дип санала.

2.4. Жылышыны үткәрүгә әзерлек

Жылыш үткәрү турында проект инициаторының карарында күрсәтелә:

- 2) фикер алышу өчен жылыш үткәрелә торган инициативалы проект;
- 3) жылышыны үткәрү формасы (көндезге);
- 4) жылышының көн тәртибе;
- 5) жылышының датасы, вакыты, урыны;
- 6) көндезге формада үткәрелә торган жылышта катнашучыларның фаразланыла торган саны;

7) аны үткәрү турында жылыш үткәрелә торган территориядә яшәүчеләргә хәбәр итү ысуллары;

Проект инициаторы Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл җирлеге Башкарма комитетына жылышыны үткәрү турында 10 көннән дә соңга калмыйча язма хәбәр җибәрә.

Жылыш үткәрү турында хәбәрнамәдә күрсәтелә:

8) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасының исеме, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләр, авыл торақ пунктының исем-фамилиясе, исеме, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны);

9) элге статьяның 1 өлешендә каралган белешмәләр;

10) жылышыны оештыру һәм үткәрү буенча күрсәтмә функцияләр башкарырга вәкаләтле затларның фамилияләре, исемнәре, телефон номерлары.

11) жылышыны үткәрүдә ярдәм итү, шул исәптән жылышыны үткәрү өчен бина бирү турында үтенеч;

Жылышыны үткәрү турында белдерү проектын инициаторы һәм аны оештыру һәм үткәрү буенча боеру функцияләрен башкарырга вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана. Инициатив төркем исемнән жылышыны үткәрү турында хәбәрнамә инициатив төркем тарафыннан аны оештыру һәм үткәрү буенча боеру функцияләрен үтәргә вәкаләтле затлар тарафыннан имзалана.

Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл җирлеге Башкарма комитеты жылыш үткәрү өчен бина бирү турындагы үтенеч булганда, хәбәрнамә кергән көннән өч көн эчендә проект инициаторына үткәрү өчен бина бирү мөмкинлеге турында хәбәр итә яки жылышыны үткәрү урынын һәм (яки) датасын һәм вакытын үзгәртәргә тәкъдим итә. Проект инициаторы элге тәкъдим алынганнан соң өч көн эчендә жылыш үткәрү урынын һәм (яки) вакытын үзгәртүгә ризалык яки ризалашмау турында хәбәр итәргә тиеш.

Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл җирлегенә «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында яки махсус сайтта Мөслим районы Башкарма комитеты Яңа Усы авыл җирлеге жылышын үткәрү, шул исәптән инициативалы проект белән танышу тәртибе турында урнаштырыла:

12) жылыш үткәрү турында хәбәр кергән көннән өч көн эчендә;

13) проект инициаторының жылыш үткәрү урынын һәм (яисә) датасын һәм вакытын үзгәртү турында тәкъдим белән ризалыгы алынганнан соң ике көннән дә соңга калмыйча.

Мөслим муниципаль районы Яна Усы авыл жирлеге Башкарма комитеты, жыелыш үткәрүдә ярдәм итү проекты инициаторына ярдәм итү максатыннан, вәкаләтле вәкил билгеләү хокукына ия. Мөслим муниципаль районы Башкарма комитетының вәкаләтле вәкилен билгеләп кую турында проект инициаторына алдан хәбәр ителә.

2.5. Жыелышны көндөзгә формада уздыру тәртибе

Жыелыш башланганчы проект инициаторы, Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты тарафыннан расланган форма буенча исемлек төзү белән, жыелышта катнашкан гражданның теркәүне тәмин итә. Жыелышта катнашкан гражданның исемлегенә жыелыш беркетмәсенә аерылгысыз өлеш булып тора.

Жыелышның көн тәртибидәгә мәсьәләләр буенча тавыш бирү тәртибе жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән раслана. Жыелышның көн тәртибидәгә мәсьәләләр буенча карарлар жыелышта катнашучыларның күпчелек тавышы белән кабул ителә.

Жыелыш проект инициаторы вәкиле тарафыннан ачыла. Жыелышны алып бару өчен рәис һәм сәркатип сайлана.

Рәис жыелышны алып бара, көн тәртибидәгә сорауларны игълан итә, жыелышта катнашучыларга чыгыш ясау өчен сүз бирә, жыелыш тарафыннан кабул ителгән карарларны формалаштыра, аларны тавышка куя, тавыш бирү нәтижеләрен игълан итә.

Секретарь жыелыш беркетмәсен алып бара, анда жыелыш тарафыннан кабул ителгән барлык карарлар, алар буенча тавыш бирү нәтижеләре күрсәтелгән. Жыелыш беркетмәсенә жыелыш секретаре һәм рәисе кул куя.

Жыелыш беркетмәсендә күрсәтелә:

- 14) жыелышны үткәрү урыны һәм вакыты;
- 15) жыелышта катнашкан гражданның саны;
- 16) жыелышның рәисе һәм сәркәтибе турында яшәү урыны күрсәтелгән белешмәләр;
- 17) жыелышның көн тәртибе, чыгышларның эчтәлегенә;
- 18) көн тәртибидәгә мәсьәләләр буенча карар кабул итү.

2.6. Инициатив проектларны күрсәтү мәсьәләләре буенча гражданның конференциясе үткәрү

Инициативалы проектны гамәлгә ашыру күздә тотылган 16 яшькә җиткән кешеләр саны 1000 кешедән артып китсә, инициативалы проектларны тәкъдим итү мәсьәләләре буенча гражданның конференциясе (алга таба – конференция) үткәрелергә мөмкин.

Конференция әлегә Тәртипнең 7-10 статьяларында билгеләнгән тәртиптә, әлегә статьяда билгеләнгән үзенчәлекләренә исәпкә алып үткәрелә.

Конференцияне үткәрү турында проект инициаторы карарында, әлегә Тәртипнең 8 статьясындагы 1 өлешендә каралган нигезләмәләр белән беррәттән, күрсәтелергә тиеш:

- 19) 16 яшькә җиткән 100 кешедән 1 делегаттан да ким булмаган делегатлар сайлау өчен вәкиллек нормасы;
 - 20) делегатлар сайлау өчен жыелышлар үткәрү вакыты һәм тәртибе.
- Делегатлар сайлау турында жыелышлар беркетмәләре конференция беркетмәсенә аерылгысыз өлеш булып тора.

2.7. Инициатив проектларга ярдәм йөзеннән гражданнар имзаларын жыю

Инициативалы проектларга ярдәм итү өчен гражданнар имзаларын жыю (алга таба – имзалар жыю) проектның инициаторы тарафыннан башкарыла.

Инициатив төркем әгъзалары имзаларын да кертеп, инициативалы проектларга ярдәм итү өчен имзалар саны тиешле территориядә яшәүче 16 яшькә житкән кешеләрнең гомуми санының 50% ын тәшкил итәргә тиеш.

Имзалар жыю түбәндәге тәртиптә башкарыла:

21) имзалар аларны имза кәгазенә кертү юлы белән жыела, аның рәвеше Башкарма комитет тарафыннан раслана;

22) имзалар кәгазендә имзалар жыю гамәлгә ашырыла торган инициатив проект күрсәтелә;

23) имза кәгазендә яшәүченең имзасы һәм аны кую датасы куела. Имза һәм аны кую датасын кеше үз кулы белән куя. Имза кәгазендә үз имзасын куйган кеше турындагы белешмәләр имзалар жыюны гамәлгә ашыручы зат үтенече буенча имза кәгазенә кертеләргә мөмкин. Күрсәтелгән белешмәләр бары тик кулъязма ысул белән генә кертелә, карандашлар куллану рөхсәт ителми;

24) кеше бер үк инициатив проектны хуплап бер генә тапкыр имза кую хокукына ия;

25) һәр имза кәгазе имзалар жыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле имзалары белән таныкланырга тиеш. Имза кәгазен таныклаганда, имзалар жыюны башкарган проект инициаторы вәкиле үз кулы белән фамилиясен, исемен һәм атасының исемен, туу датасын, яшәү урыны адресын күрсәтә, шулай ук имзасын һәм аны кую датасын күрсәтә;

26) имзалар жыйганда имзалар кәгазенең алгы ягын һәм арткы ягын тутыру рөхсәт ителә. Шул ук вакытта арткы як имзаларның бердәм нумерациясе белән алгы якның дәвамы булып тора, ә таныклау имзалары һәм имзалар жыюны гамәлгә ашыручы проект инициаторы вәкиле турында белешмәләр имза кәгазенең арткы ягына соңгы имзадан соң ук куела;

27) имзалар жыйганда һәр яшәүченең «Шәхси мәгълүматлар турында» Федераль законның 9 статьясында билгеләнгән таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә торган шәхси мәгълүматларны эшкәртүгә ризалыгы булырга тиеш.

2.8. Әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнарның фикерен ачыклау өчен алардан сораштыру үткәру

Әлеге инициативалы проектка ярдәм итү турында гражданнар фикерен ачыклау өчен (алга таба – сораштыру) муниципаль берәмлек халкы инициативасы буенча үткәрелә, аларда түбәндәге очракларда инициативалы проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә:

28) инициативалы проектны тулаем муниципаль берәмлек халкы мәнфәгатьләрендә гамәлгә ашыру тәкъдим ителә;

29) инициативалы проектны муниципаль берәмлекнең саны 1000 кешедән артып киткән өлешендә яшәүчеләр мәнфәгатьләрендә гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

Сораштыру билгеләү өчен проект инициаторы Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегенә Советына гариза жиберә, анда күрсәтелә:

30) инициативалы проект, аңа карата сораштыру үткәру тәкъдим ителә;

31) проект инициаторының тәкъдимнәре:

а) сораштыру үткәру датасы һәм сроклары турында;

б) сораштыру уздырган тәкъдим ителә торган мәсьәләне (мәсьәләләрне) формалаштыру турында;

в) сораштыру үткәру методикасы турында;

г) сораштыруда катнашучы муниципаль берәмлек халкының минималь саны турында;

32) проект инициаторы турында белешмәләр (инициатив төркем әгъзаларының фамилияләре, исемнәре, атасы, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләр, авыл торак пунктының исеме, чараның башка инициаторы исеме һәм аның урнашу урыны).

Әгәр проектның инициаторы инициатив төркем булса, гариза инициатив төркемнең барлык әгъзалары тарафыннан имзаланган. Әгәр проектның инициаторы булып әлеге Тәртипнең 4 статьясындагы 1 өлешендә күрсәтелгән башка затлар торса, гаризага проект инициаторының вәкаләтле заты һәм инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә торган кимендә 10 муниципаль берәмлек кешесе имза сала. Бу очракта гаризада шулай ук гаризага кул куйган затлар турында белешмәләр (фамилияләренә, исемнәренә, атасының исемнәренә, аларның яшәү яки тору урыны турында белешмәләргә) күрсәтелә.

Муниципаль берәмлек Советы гариза керткән көннән 30 көннән дә соңга калмыйча аны карый һәм сораштыру билгеләү яки сораштыру билгеләүдән баш тарту турында карар кабул итә.

Әгәр хокук бозулар инициативаны тәкъдим итүдә катнашкан муниципаль берәмлек халкының ихтыяр белдерүе нәтижәләрен дөрөс итеп билгеләргә мөмкинлек бирмәсә, сораштыру үткөрү турындагы инициативаны тәкъдим итүнең әлеге статьяда билгеләнгән тәртибен бозу сораштыру билгеләүдән баш тарту өчен нигез булып тора.

Инициатив проектларны күрсәтү мәсьәләләре буенча гражданнардан сораштыру «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрендәге 131-ФЗ номерлы Федераль законның 31 статьясындагы 4 өлешендә гражданнардан сорашып белешүне билгеләү һәм уздыру тәртибен билгели торган норматив хокукый акт белән билгеләнгән тәртиптә уздырыла.

Сораштыруда 16 яшькә житкән муниципаль берәмлек халкы яисә аның өлеше катнашырга хокуклы, аларда инициатив проектны гамәлгә ашыру тәкъдим ителә.

Сораштыру нәтижәләре турында Башкарма комитет проект инициаторы белешмәләрен алар чыгарылганнан соң 3 эш көннән дә соңга калмыйча житкерә.

3 бүлек. Инициатив проектларны кертү һәм карау

3.1. Инициатив проектларны Башкарма комитетка кертү

Инициатив проектны Башкарма комитетка керткәндә:

1) проектның кәгазь чыганактагы һәм электрон формадагы тасвирламасы, ана график һәм (яисә) таблица материаллар кушымта итеп бирелергә мөмкин;

2) инициатив төркем төзү беркетмәсе яисә әлеге Нигезләмәнең 4 статьясындагы 4, 5 өлешләре нигезендә башка документлар, шулай ук инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда аның исемнән эш итәргә вәкаләтле затларны билгеләү турында проект инициаторының карары;

3) гражданнарның жыелышы яисә конференциясе беркетмәсе, гражданнардан сорашып белешү нәтижәләре һәм (яисә) муниципаль район халкы тарафыннан инициатив проектка ярдәм күрсәтүне раслый торган имзалар кәгазьләре.

Әлеге статьяның 1 өлешендә күрсәтелгән документлар инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда проектның инициаторы белән турыдан-туры эш итәргә вәкаләтле зат тарафыннан турыдан-туры Башкарма комитетка тапшырыла, яисә аны күчереп утыртканда һәм капитал салуны тасвирлаганда игълан ителгән кыйммәт белән почта аша жиберелә.

Әлеге статьяның 1 өлешендә, Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирилеге Башкарма комитеты тарафыннан күрсәтелгән документларны алу көне проектны кертү датасы булып тора.

Документлар проектның инициаторы тарафыннан инициатив проектны караганда һәм гамәлгә ашырганда Башкарма комитет белән эш итәргә вәкаләтле зат тарафыннан турыдан-туры Башкарма комитетка тапшырылган очракта, күрсәтелгән затка, исемлеген һәм аларны Башкарма комитет алу датасын күрсәтеп, документлар алуда расписка бирелә. Расписка документларны алу көнендә Башкарма комитет тарафыннан бирелергә тиеш.

3.2. Инициатив проектларны карау комиссиясе

Инициатив проектларны карау комиссиясе (алга таба – комиссия) инициатив проектларның социаль-иқтисадый әһәмиятен объектив бәяләү һәм аларны конкурс нигезендә сайлап алуны уздыру максатларында төзелә.

Комиссия саны 10 кеше тәшкил итә.

Комиссиянең персонал составы Башкарма комитет карары белән билгеләнә. Комиссия әғзаларының гомуми саныннан яртысы муниципаль берәмлек Советы тәкъдимнәре нигезендә билгеләнә. Комиссия составы комиссия кабул итә торган карарларга йогынты ясарга мөмкин булган мәнфәгатьләр конфликтлары барлыкка килү мөмкинлеген төшереп калдыру өчен төзелә.

Комиссия комиссия рәисеннән, комиссия рәисе урынбасарыннан, комиссия секретареннан һәм аның эшендә шәхсән катнашучы комиссия әғзаларыннан тора. Комиссия рәисе:

- 4) комиссия эшен оештыра, аның эшчәнлеген житекли;
- 5) комиссиянең чираттагы утырышының көн тәртибе проектын формалаштыра;
- 6) комиссия әғзаларына йөкләмәләр бирә;
- 7) комиссия утырышларында рәислек итә.

Конкурс комиссиясе рәисе урынбасары конкурс комиссиясе рәисе вазыйфаларын вакытлыча булмаган очракта башкара. Комиссия секретаре:

8) комиссия эшчәнлеген мәғлүмати һәм документлар белән тәэмин итә, шул исәптән комиссия утырышына әзерлек;

9) комиссия әғзаларына, комиссия утырышына чакырылган проектлар инициаторларына һәм башка затларга комиссиянең чираттагы утырышын уздыру датасы, урыны турында һәм комиссиянең чираттагы утырышының көн тәртибе турында хәбәр итә;

- 10) комиссия утырышлары беркетмәләрен алып бара.

Комиссия әғзасы:

- 11) комиссия эшендә катнаша, шул исәптән комиссия утырышларында;
- 12) комиссия эше мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр кертә;
- 13) комиссия утырышларында карала торган документлар һәм материаллар белән таныша;
- 14) комиссия утырышында катнашучыларга сораулар бирә;
- 15) комиссия утырышларында тавыш бирә.

Комиссия эшенең төп формасы утырышлар.

Комиссия утырышы анда әгъзаларының яртысыннан да ким булмаган өлеше булу шарты белән хокуклы дип санала.

Проектның инициаторларына һәм аларның вәкилләренә комиссия тарафыннан инициатив проектларны карауда катнашу һәм алар буенча үз позицияләрен баян итү мөмкинлеге тәмин ителә. Инициатив проектны карау планлаштырыла торган комиссия утырышы турында проект инициаторлары аны үткәру көненә кадәр биш көннән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

Проект буенча фикер алышу һәм комиссия тарафыннан карарлар кабул итү проект инициаторы һәм чакырылган башка затлар катнашыннан башка башкарыла.

Комиссия карары утырышта катнашучы комиссия әгъзалары саныннан гади күпчелек тавыш бирү юлы белән кабул ителә. Тавышлар тигез булганда, утырышта рәислек итүче тавышы хәлиткеч булып тора.

Комиссия әгъзалары карарлар кабул итү турындагы мәсьәләләр буенча фикер алышканда тигез хокукларга ия.

Комиссия кабул иткән карар белән килешмәгән очракта, комиссия әгъзасы үзенә аерым фикерен язмача баян итәргә хокуклы, ул комиссия утырышы беркетмәсенә кушып бирелергә тиеш.

Комиссия утырышы нәтижеләре буенча беркетмә төзелә, ул комиссия утырышында рәислек итүче, комиссия секретаре һәм комиссия утырышында катнашкан комиссия әгъзалары тарафыннан комиссия утырышын үткәргән көннән алып өч эш көне эчендә имзаланган.

Комиссия секретаре комиссия утырышы беркетмәсенә имза салынган көннең иртәгесеннән дә соңга калмыйча аны Башкарма комитет житәкчесенә жиберә.

Комиссия эшчәнлеген оештыру-техник яктан тәмин итүне Башкарма комитет гамәлгә ашыра.

Комиссия төзү конкурс нигезендә сайлап алуны уздырган очракта гына мәжбүри.

3.3. Инициатив проектны карау тәртибе

Инициатив проект Мөслим районы Яңа Усы авыл жирлегенә Башкарма комитеты тарафыннан аны керткән көннән алып 30 көн эчендә карала.

Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегенә Башкарма комитетына инициатив проект кертү турында мәгълүмат Инициатив проект Башкарма комитеткә кертелгән көннән алып өч эш көне эчендә «Авыл утлары», «Сельские Огни» район газеталарында басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Мөслим муниципаль районының <https://muslumovo.tatarstan.ru/> адресы буенча урнаштырылырга тиеш һәм әлеге Тәртипнең 2 статьясындагы 2 өлешендә, шулай ук проект инициаторлары турында күрсәтелгән белешмәләр булырга тиеш. Бер үк вакытта гражданнар Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегенә Башкарма комитетына үз искәrmәләрен һәм инициатив проект буенча тәкъдимнәрен, аларны тәкъдим итү вакытын күрсәтеп, тапшыру мөмкинлеге турында хәбәр ителә.

Инициативалы проект буенча искәrmәләр һәм тәкъдимнәр бирү вакыты жиде эш көне тәшкил итә. Үз искәrmәләрен һәм тәкъдимнәрен Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегендә 16 яшкә житкән кешеләр жиберергә хокуклы. Искәrmәләр һәм

тәкъдимнәр Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты Яңа Усы авыл жирлегенә турыдан-туры мөрәжәгать итүче тарафыннан тапшырыла яки почта аша жиһәрелә.

Инициативалы проект буенча искәрмәләрне һәм тәкъдимнәрне гомумиләштерүне комиссия башкара.

Инициативалы проектны карау нәтижәләре буенча комиссия Башкарма комитет Житәкчесенә әлегә статьяның 7 өлешендә күрсәтелгән карарларның берсен кабул итәргә тәкъдим итә. Комиссия карарында шулай ук проектны эшләп бетерү буенча тәкъдимнәр дә булырга мөмкин.

Әгәр Башкарма комитетка берничә инициатив проект кертелгән булса, шул исәптән өстенлекле проблемаларны тасвирлау белән, комиссия Мөслим муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенә конкурс нигезендә сайлап алуны оештырырга тәкъдим итә.

Конкурс сайлап алу әлегә Тәртипнең 15 статьясы нигезендә оештырыла. Конкурс сайлап алуын үткөрү турында белдерү проект инициаторларына тиешле карар кабул ителгәннән соң өч көннән дә соңга калмыйча жиһәрелә.

Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә Башкарма комитеты житәкчесе, комиссия тәкъдимен исәпкә алып яки конкурс нәтижәләре буенча, түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

1) муниципаль район бюджеты турындагы карарда каралган бюджет ассигнованиеләре чикләрендә муниципаль район бюджеты проектны төзү һәм карау тәртибе (муниципаль район бюджеты турындагы карарга үзгәрешләр кертү) нигезендә инициативалы проектны хупларга һәм аны эшнә дэвам итәргә.;

2) инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту һәм инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту сәбәпләрен күрсәтеп, проект инициаторларына кире кайтарырга.

Башкарма комитет житәкчесе инициативалы проектка ярдәм итүдән баш тарту турында түбәндәге очраklarның берсендә карар кабул итә:

3) инициатив проектны кертү һәм аны карауның билгеләнгән тәртибен үтәмәү;

4) инициатив проектның федераль законнар һәм Россия Федерациясенә башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка норматив хокукый актлары таләпләренә, Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә уставына туры килмәве;

5) жирле үзидарә органнарында кирәкле вәкаләтләр һәм хокуклар булмау сәбәпле, инициативалы проектны гамәлгә ашыру мөмкинлегә булмау;

6) инициатив проектны гамәлгә ашыру өчен кирәк булган акчалар күләмендә Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә бюджеты акчалары булмау, аларны формалаштыру чыганагы инициативалы түләүләр булмаган;

7) инициативалы проектта тасвирланган проблеманы нәтижәлерәк ысул белән хәл итү мөмкинлегә булу;

8) инициативалы проектны конкурс нигезендә сайлап алуны узмаган дип тану.

Проектны карау нәтижәләре буенча карар кабул ителгән көннән соң өч көннән дә соңга калмыйча проект инициаторына жиһәрелә.

Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә Башкарма комитеты хокуклы һәм әлегә статьяның 8 өлешендә 5 пунктында каралган очракта, проект инициаторларына бергәләп инициатива проектны эшләп бетерергә тәкъдим итәргә, шулай ук аны башка муниципаль берәмлекнең жирле үзидарә органы яисә дәүләт органы карамагына аларның компетенцияләре нигезендә тәкъдим итәргә тиеш. Проектны эшләп бетерү өчен комиссия әгъзалары, Башкарма комитет вәкилләре, проект инициаторы вәкилләре арасыннан эшче төркем төзи, шулай ук проектны эшләп бетерү срогын билгели. Эшләп бетерелгән инициатив проект Комиссия тарафыннан әлегә Тәртипнең 13 статьясы һәм әлегә статья нигезендә карала.

3.4. Инициатив проектларны конкурс нигезендә сайлап алу

Конкурста сайлап алуны комиссия гамәлгә ашыра.

Конкурста сайлап алу критерийлары түбәндәгеләр:

9) инициатив проект хәл итүгә юнәлдерелгән проблеманы ачыклауда һәм аны гамәлгә ашыруда халыкның катнашу дәрәжәсе;

10) инициатив проектны гамәлгә ашырудан социаль нәтижәлелек;

Конкурста сайлап алу критерийлары, аларның кыйммәтләре, аларга туры килә торган баллар һәм саллы коэффициентлар (алга таба – критерийлар) әлеге Тәртипкә кушымтада билгеләнгән.

Конкурста сайлап алу әлеге Тәртипнең 14 статьясы нигезендә үткәрелә торган комиссия утырышында гамәлгә ашырыла.

Комиссия конкурс буенча сайлап алынган инициативалы проектларны ачыклау критерийлары нигезендә инициатив проектларны бәяли.

Конкурс нигезендә сайлап алу нәтижәләре буенча, йомгаклау билгесен исәпкә алып, комиссия узган яисә конкурс сайлавы узмаган инициатива проектларын игълан итү турында карарлар кабул итә.

Конкурс сайлавы буенча барлык критерийлардан максималь суммар балл алган инициатива проектлары игълан ителә.

3.5. Инициатив проектны гамәлгә ашыру турында карар

Инициатив проектны гамәлгә ашыру турында Башкарма комитет житәкчесе карар чыгара.

Инициатив проектны гамәлгә ашыру турындагы карарны түбәндәгеләр карарга тиеш:

11) инициатив проектны гамәлгә ашыру нәтижәсендә төзелергә тиешле объектның исеме (адресын яисә урнашу урынын күрсәтеп), яисә гамәлгә ашыруга инициатив проект жибәрелгән чараның исеме;

12) Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә бюджеты акчаларын тотуны (төзүне, реконструкцияләүне, сатып алуны, чараны (чараларны) уздыруны, башкасын) юнәлтү;

13) инициатив проектны гамәлгә ашыруга бүлеп бирелә торган Мөслим муниципаль районы Яңа Усы авыл жирлегә бюджеты акчаларының баш бүлүчесе исеме;

14) заказчы, төзүче исеме;

15) объектны файдалануга тапшыру (сатып алу), чараны (чараларны) гамәлгә ашыру срогы;

16) объектның фаразланган (чикле) бәясе яисә чараны (чараларны) үткәргүгә акчаларның иң чик күләме

17) инициатив түләүләр күләме күрсәтеп, объектның күздә тотыла торган (иң чик) бәясен яисә чараны (чараларны) уздыруга акчаларның иң чик күләмен гамәлгә ашыру еллар буенча бүлү.

3.6. «Интернет» мәгълүмат-коммуникация челтәрендә инициатив проект турында мәгълүматны бастырып чыгару (халыкка житкерү) һәм урнаштыру тәртибе

1. Инициатив проектны карау турында, инициатив проектны гамәлгә ашыруның барышы, шул исәптән акчаларны файдалану, аны гамәлгә ашыруда кызыксынучы затларның мөлкәти һәм (яисә) хезмәт катнашуы турында мәгълүмат «Авыл Утлары»,

«Сельские Огни» район газетасында басылып чыгарга (халыкка житкерергә) һәм «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә рәсми сайтта <https://muslumovo.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча урнаштырылырга тиеш.

2. Инициатив проектны гамәлгә ашыру йомгаклары турында хисап «Авил Утлары», «Сельские Огни» район газетасында басылып чыгарга (халыкка житкерергә) һәм инициатив проектны гамәлгә ашыру тәмамланган көннән алып 30 календарь көн эчендә Мөслим муниципаль районының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Мөслим муниципаль районының рәсми сайтында <https://muslumovo.tatarstan.ru/> веб-адресы буенча урнаштырылырга тиеш.

Татарстан Республикасы Мөслим муниципаль районы Яна Усы муниципаль берәмлегендә инициатив проектларын тәкъдим итү, кертү, фикер алышу һәм карау тәртибенә кушымта

Критерий №	Критерий исеме/критерийлар Төркеме	Критери й буенча баппар
I.	Ижтимагый файдалы проектны тормышка ашыру	
	<p>проект «Яна Усы» муниципаль берәмлек халкы өчен югары социаль, мәдәни, ял итү һәм башка ижтимагый файдалы проект буларак бәяләнә .</p> <p>актив гражданлык формалаштыруга ярдәм итә</p> <p>әхлак, толерантлык, башка социаль эһәмиятле сыйфатлар (чаралар, акцияләр, форумнар) тәрбияләүгә юнәлтелгән сәламәт яшәү рәвеше буенча позицияләр;</p> <p>социаль өлкә муниципаль объектларын төзү, үстерү һәм ремонтлауга юнәлдерелгән;</p> <p>объектларны төзү, үстерү һәм ремонтлауга, ижтимагый инфраструктура, тезекләндерү, рекреацион зоналар, социаль жәлеп итү нокталары, халык күпләп ял итә торган урыннар булдыруга юнәлдерелгән</p>	5
	проект жәмөгәтәй файдасына ия булмаган буларак бәяләнә	0
II.	Халыкны бәяләү проблемасының актуальеге (кискенлеге):	
	бик югары - проблема халык тарафыннан критик дип бәяләнә, проблеманы хәл итү халыкның тормыш-көнкүрешен тәэмин итү шартларын саклау һәм саклап калу өчен кирәк.	8
	югары - проблема халык тарафыннан шактый бәяләнә, аның чишелешенә булмавы тормыш сыйфатына тискәре йогынты ясагач	7
	уртача - проблема халык тарафыннан актуаль дип бәяләнә, аны хәл итү тормыш сыйфатын яхшыртуга китерергә мөмкин.	6
	түбән - халык тарафыннан актуаль буларак бәяләнми, аның карары тормыш сыйфатын яхшыртуга китерми	0
III.	Инициативалы проект нәтижеләрен карап тоту максатларында киләсе чорларда өстәмә бюджет чыгымнарын гамәлгә ашыру зарурилыгы	
	юк	5
	әйе	0

IV.	Инициатив проектны гамәлгә ашыру срогы	
	1 календарь елга кадәр	4
	2 календарь елга кадәр	3
	3 календарь елга кадәр	2
	3 календарь елдан артык	1
V.	Инициатив проект нәтижеләре «Эксплуатацияләү срогы («тормыш»)»	
	5 яшьтән	4
	3 яшьтән 5 яшькә кадәр	3
	1 яшьтән 3 яшькә кадәр	2
	1 яшькә кадәр	1
VI.	Гаризага кушып бирелгән проект-смета (смета) документлары (төзелеш (реконструкция), капитал ремонт, ремонт буенча) булу;	
	әйе яисә проект-смета (смета) документларына ихтыяж юк	10
	юк	0
VII.	Гаризага теркәлгән презентация материалларының кәгазьдә һәм электрон рәвештә булуы	
	әйе	10
	юк	0
VIII.	Халык тарафыннан инициативалы проектны финанслау дәрәжәсе	
	проект бәясенәң 20% нан	5
	проект бәясенәң 15% тан 20% ка кадәр	4
	проект бәясенәң 10% тан 15% ка кадәр	3
	проект бәясенәң 5% тан 10% ка кадәр	2

	проект бәясең 5% ына кадәр	1
IX.	Уровень софинансирования инициативного проекта юридическими лицами и индивидуальными предпринимателями	
	проект бәясең 20% нан	5
	проект бәясең 15% тан 20% ка кадәр	4
	проект бәясең 10% тан 15% ка кадәр	3
	проект бәясең 5% тан 10% ка кадәр	2
	проект бәясең 5% ына кадәр	1
X.	Инициативалы проектны тормышка ашыруда халыкның хезмәт катнашу дәрәжәсе	
	проект бәясең 20% нан	5
	проект бәясең 15% тан 20% ка кадәр	4
	проект бәясең 10% тан 15% ка кадәр	3
	проект бәясең 5% тан 10% ка кадәр	2
XI.	Инициативалы проектны гамәлгә ашыруда юридик затларның һәм шәхси эшқуарларның хезмәттә катнашу дәрәжәсе	1
	проект бәясең 20% нан	5
	проект бәясең 15% тан 20% ка кадәр	4
	проект бәясең 10% тан 15% ка кадәр	3
	проект бәясең 5% тан 10% ка кадәр	2
	проект бәясең 5% ына кадәр	1